

KERBELÂ ŞEHİDİNDEN SEVGİLİ İMGESİNE: Hz. HÜSEYİN

İncinur ATİK GÜRBÜZ*

Özet

İslam tarihinin en vahim ve en elîm olaylarından birisi Kerbelâ Hadisesi'dir. Hz. Hüseyin'in zâlimce şehit edilmiş olması halkın muhayyilesinde derin izler bırakmıştır. Bu olay bütün Müslüman milletlerin edebiyatlarını etkilemiş, "Maktel-i Hüseyin" adlı eserler başta olmak üzere "Kerbelâ Mersiyeleri", "Muharremiyeler" gibi manzum, mensur ya da manzum-mensur karışık olarak yazılan birçok esere konu olmuştur. Bu tür eserlerde konunun ele alınışına bakıldığında çoğunlukla olayın tarihsel gelişimiyle Hz. Hüseyin'in şehit edilmesinin anlatılması ve Yezid'le ilgili olumsuz duyguların aktarılması gibi kalıplaşmış bir yapı dikkati çeker. Ancak bir şiir mecmuasında karşılaştığımız "Hüseynün" redifli şiirlerde bu kalıpların dışına çıkan bir kullanım söz konusudur. Bu şiirlerde konu ile ilgili figürler, divan şiirinin aşk anlayışı içerisinde sevgili-âşık ilişkisinin anlatımında kullanılan birer sembole dönüşmüşlerdir. Bu çalışmada öncelikle Hz. Hüseyin'in efsanevi bir kimliğe bürünerek edebî eserlere konu edilmiş biçimi ele alınacak ve daha sonra da yukarıda bahsettiğimiz şiirlerdeki kullanımı üzerinde durulacaktır. Son olarak da şiirlerin metinleri verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kerbelâ, Hz. Hüseyin, divan edebiyatı, sevgili imgesi

FROM KARBALA'S MARTYR TO THE BELOVED IMAGE: SAINT HUSEYİN

Abstract

One of the most desperate and deplorable incidents in the Islamic history is the Incident of Karbala. This incident of Saint Huseyin having been cruelly martyred has left deep scars in the imagination of the public. Literatures of many Muslim countries have been affected by this incident, which has been subject to many poetical, prosaic, or poetical-prosaic artifacts such as "Karbala elegie", "Muharremiye" and "Maktel-i Huseyin", which is the most significant. When the contextualization in these artifacts is considered, a cliché structure consisting of the narration regarding how Saint Huseyin had been martyred and citation of the negative sentiments about Yezid, attracts attention. However, in "Hüseynün" rhymed poems which we came across in a poems mecmua, a utilization apart from these clichés is in question. In these poems, the figures related to the subject have turned into symbols and been used for describing the beloved – lover relation in the Ottoman poetry's perception of love. In this study, first of all, the manner regarding how Saint Huseyin has been impersonated as a legendary character and been subject to literary works shall be considered, and then, their utilization in the above mentioned poems shall be emphasized. Finally, the texts of the poems shall be provided.

Keywords: Karbala, Saint Huseyin, Ottoman literature, beloved image

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Yozgat/Türkiye, incinuratik@hotmail.com

Giriş

Edebî eserler, konularını toplumun ortak muhayyilesinden/vicdanından seçerler. İnsanların yaşayışları, inançları, beğenileri, sevinçleri, üzüntüleri ya da toplumun zihninde yer etmiş kişiler ve olaylar bu eserlerin konusu olur. Müslüman toplumların vicdanında büyük yaralar açmış olan Hz. Hüseyin'in şehit edilişi merkezinde Kerbelâ Hadisesi de Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında pek çok eserde işlenmiştir. Bu anlatılarda Hz. Hüseyin hakkında, onu olağanüstü bir kimliğe dönüştüren pek çok rivâyete yer verilmiştir.

Tarihsel süreci kısaca özetlemek gerekirse, Kerbelâ Hadisesi, Yezid'in, Hz. Hüseyin'e olan iktidar kaynaklı düşmanlığına dayanmaktadır. Hz. Peygamber'in hayatta iken kendisinden sonra ümmetini idare edecek kişiyi tayin etmemesi kuşaklar boyu devam edecek bir huzursuzluğa yol açmıştır. Onun ölümü ile ortaya çıkan idari boşluk, dört halife ile doldurulmuşsa da her zaman bu durumdan rahatsızlık duyanlar olmuş ve baş gösteren huzursuzluk dört halifeden üçünün öldürülmesiyle sonuçlanmıştır. Hz. Ali'nin şehâdetinden sonra yerine büyük oğlu Hz. Hasan geçmek istediye de Muaviye karşısında duracak askeri güce sahip olmadığından halifelikten çekilmeyi uygun görmüştür. Muaviye'nin ölümünden sonra yerini oğlu Yezid'e bırakması üzerine Küfeliler Hz. Hüseyin'i halife kabul etmiştir. Bunun üzerine Hz. Hüseyin Kûfe'ye doğru yola çıkmış ancak Kûfe'ye geldiğinde içeriye alınmamış, geri dönmesine de izin verilmemiş ve yanındakilerle birlikte susuz bırakılarak Yezid'e biat etmeye zorlanmıştır. Bu dramatik tablo, en sonunda Hz. Hüseyin ve yanındakilerin H. 10 Muharrem 61/M. 10 Ekim 680'de şehit edilmeleriyle sonuçlanmıştır (Kerbelâ Hadisesi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Azizova, 2001; Fiğlalı 1998: 518-521; Fuzulî, 1987: 15-53; Köksal, 1979; Onat, 1993: 63-113; Özçelik, 2008: 2-4).

Olayın merkezinde yer alan Hz. Hüseyin, Hz. Muhammed'in torunu, Hz. Fâtıma ve Hz. Ali'nin küçük oğludur. Hürmet edilmesi gereken bir soydan gelmesine rağmen saltanat hesapları yüzünden hakarete maruz kalması ve şehit edilmesi Hz. Hüseyin'e duyulan acının asırlarca devam etmesine yol açmıştır (Çağlayan, 1997: I). Bu şekilde, toplumsal dokunun önemli yapı taşlarından biri olan hadise, kültürel bir öge olarak gerek sözlü gerekse yazılı geleneğin ele alıp işlediği ve sonraki kuşaklara aktardığı önemli temalardan biri hâline gelmiştir. Bu aktarım sürecinde zaman içerisinde farklılaşan yazılı/sözlü anlatılarda Kerbelâ Hadisesi gerçeğe aykırı detayların da eklendiği destansı bir havaya (Aksu, 2010: 352-353), olayın yaşandığı yer olan Kerbelâ ise kendisini matem yurdundan kutsal mekâna dönüştüren olağanüstülüklerle mistik bir yapıya kavuşmuştur¹ (Ayrıntılı bilgi için bkz. Bozan 2010; Yıldırım, 2007: 2). Hz. Hüseyin ise doğumundan başlayarak, adının konuluşu, şehâdetinin takdiri ve önceden bilinmesi, şehit edilişi ile ilgili olarak gerçekleştiği ileri sürülen kimi olaylarla (Ayrıntılı bilgi için bkz. Aksu, 2010: 342) olağanüstü özelliklere sahip

efsanevî bir kimliğe bürünmüştür. Bu olağanüstü kimliğiyle sanatsal bir figür olma özelliği kazanan Hz. Hüseyin, yüzyıllardır edebiyat, musiki, resim, mimari, tiyatro gibi çeşitli sanat dallarında işlenip duran bir kült hâline gelmiştir. Bizim çalışmamızın kapsamı, meselenin edebî eserlerdeki, özellikle de divan edebiyatı geleneği içerisindeki kullanımı ile sınırlı olacaktır.

Edebî Eserlerde Hz. Hüseyin

Hz. Hüseyin ve onun Kerbelâ’da şehit edilişi divan edebiyatı, halk edebiyatı, tekke edebiyatı gibi edebî geleneklerde farklı kullanım alanları ve biçimleri bulmuştur. Bu bağlamda konunun en sık görülen ele alınış biçimi bir edebî tür hâline gelmiş olan “Maktel-i Hüseyin”lerdir.² Bu tür müstakil eserlerin yanı sıra Muharremiyeler ve Kerbelâ konulu mersiyeler³ de çok rağbet edilen türler olmuştur. Kerbelâ mersiyeleri divan şiirinin gazel, kaside, mesnevi, murabba, muhammes, müseddes, müsemmen, mu’aşşer, müsebba’, tahmis, kıt’a, terki-bend, terci-bend, mütezâd, bahr-i tavîl (Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Arslan ve Erdoğan, 2009: 55) gibi nazım şekilleriyle yazılmıştır.

Maktel-i Hüseyin’lerde ve Kerbelâ mersiyelerinde konunun ele alınış biçimi büyük oranda benzerlik gösterir. Kerbelâ Hadisesi’nin tarihsel gelişiminin anlatılması, Hz. Hüseyin’in hasletlerinin övülmesi ve Yezid’in lanetlenmesi, bu ele alış biçiminin ana hatlarını oluşturur. Bu tür anlatımlarda yukarıda değindiğimiz üzere olay örgüsü kimi olağanüstülüklerle farklılaşmış olmakla birlikte olayın meydana geliş biçimine sadık kalınmıştır. Bu bakımdan eserlerin tarihsel bir yönlerinin de olduğu söylenebilir.

Bunların dışında çeşitli şiirlerin içerisinde Hz. Hüseyin’e ve Kerbelâ Hadisesi’ne göndermeler yapılan beyitlere de rastlamak mümkündür. Beyitlerdeki bu kullanımların bir kısmı yukarıdaki gibi olayın meydana gelişine ve olaydan duyulan üzüntüye odaklanırken bazı beyitlerdeyse farklı bir kullanım biçimi ortaya çıkmıştır. Bizim burada asıl üzerinde durmak istediğimiz mesele bu farklı kullanım biçimidir. Ancak teker teker beyitlerden hareket etmek yerine, bir şiir mecmuasında karşılaştığımız “Hüseynün” redifli şiirlerden hareketle meseleyi ele almaya çalışacağız.

Sevgili İmgesi Olarak Hz. Hüseyin

Bahsettiğimiz kullanımın temel farklılığı, kullanılan redifle ilgili değildir. Yoksa divan edebiyatı geleneği içerisinde “Hüseyin” redifiyle oluşturulmuş başka şiirler de bulunmaktadır. Ancak bunlar çoğunlukla mersiye türündeki eserlerdir. Oysa burada söz konusu ettiğimiz şiirlerde Hz. Hüseyin, tarihsel bağlamının dışında, mersiye konusu olmaktan çıkarak beytin hatta bütün şiirin üzerine kurulduğu, sevgilinin karşılığı olarak kullanılan bir sembol hâline gelmiştir. Bu yönüyle tespit ettiğimiz şiirlerin konuyu ele alışları bakımından orijinal oldukları söylenebilir.

Söz konusu şiirler, XVI. yüzyılın sonlarında derlenmiş bir şiir mecmuasında⁴ bulunmaktadır. Mecmuada Sâni'ye ait iki, Âni, Celîli, Emîri, Hâtemî, Husrev Çelebi, İlähî, 'İlmî, Muhtârî, Tâbî, 'Ulvî ve Vâli'ye ait birer olmak üzere toplam 13 şiir bulunmaktadır. Gazel formundaki 5, 6 ya da 7 beyitten oluşan şiirler, aruzun "mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ûlün" vezniyle ve "-âl" kafiyesi, "-i Hüseyinün " redifiyle yazılmıştır. Şekil bakımından ortak özellikler gösteren şiirler, konu ve hayal bakımından da paralellik arz ederler. Bu hâliyle açıkça belirtilmemiş olsa da şiirlerin birbirlerine nazire olduğu anlaşılmaktadır.

Şeh-i Hûbân-ı Zaman: Sevgili

İlk bakışta gazellere Alevî-Bektâşî şiirinin karakteristik özelliklerinin hâkim olduğu görülmektedir. Kerbelâ Hadisesi, Yezid'in lanetlenmesi, Hz. Hüseyin'in şehâdeti ve güzel hasletleriyle onun takipçisi olmanın gerekliliği üzerinde durulmuştur. Gazeller bu yönleriyle mersiye türündeki şiirlerle benzeşmektedirler. Ancak mersiyelerde bunların dile getirilmesi şiirin temel amacıyken burada asıl anlatılmak istenen şeyi ortaya koymak için kullanılan birer araç hâline gelmiştir. Şiirlerde üzerinde durulan asıl tema ise aşktır. Divan şiiri geleneğinin aşk anlayışı içerisinde Hz. Hüseyin sevgiliyi, onun yolundan giden dervişler âşıkları, Yezid ise rakibi temsil eden bir sembole dönüşmüştür. Aşağıdaki beyitte Hz. Hüseyin-sevgili eşleştirmesi oldukça somut bir şekilde dile getirilmiştir:

Ahbâba o meh-pâre niçün kîneler eyler
Ashâba ri'âyet idi ef'âli Hüseyinün (1/3)⁵

Hz. Hüseyin'in akrabalık ilişkileri, Kerbelâ'da susuz bırakılması, kılıçla boyununun kesilerek kanının dökülmesi suretiyle şehit edilişi gibi hususlar, sevgili ve âşık arasındaki aşk ilişkisi içerisinde işlevsel bir biçimde takdim edilmiştir.

Şiirlerde, divan şiirindeki sevgili tipinin ele alınışına uygun olarak Hz. Hüseyin, yaratılışı, huyu, ahlâkı bakımından en üstün sıfatlarla vasıflandırılmıştır. Bu yönüyle de güzellerin şâhı olarak sunulmuştur:

Sîretde 'Alî hüsni Hasan hulkı Muhammed
Olsam n'ola ben 'âşık-ı pâ-mâli Hüseyinün (3/4)

Ahlâk-ı Hasen sâhibi dünyâda güzel çok
Sezmem ola bu hüsn ile emsâli Hüseyinün (1/6)

Mümtâz u ser-âmed şeh-i hûbân-ı zamândur
Her tâcver olsa n'ola pâ-mâli Hüseyinün (13/2)⁶

Güzeller sultanı olan bu sevgili, sadece ruhen değil bedenlen de en üstün özelliklerle donanmıştır. Bu çerçevede Hz. Hüseyin, divan şiiri sevgilisinin, “cismi, saç, gözü, gamzesi, yanağı, beni, hattı, ağzı, dudakları” gibi güzellik unsurlarına uygun olarak tavsif edilmiştir.

Şiirlerde tasvir edilen sevgili bir bütün olarak güzeldir. Böylesine güzel bir sevgilinin latif cismine gönlü susamış âşıkların meyletmesi şaşılacak bir durum değildir. Aşağıdaki beyitte sevgiliyle ilgili bu güzellik anlayışı ve âşığın durumu, Hz. Hüseyin’in ve onun taraftarlarının Kerbelâ’da susuz bırakılmaları hadisesine telmih yapılarak anlatılmaya çalışılmıştır:

Gûyâ bir içüm sudur anuñ cism-i latîfi
Dil-teşneler olsa n’ola meyyâli Hüseynüñ (3/3)

Şiirlerde sevgilinin güzellik unsuru olarak saçları da tavsif edilmiştir. Saçlar, divan şiiri geleneğine uygun olarak rengi ve şekli dolayısıyla anılmıştır. Sevgilinin siyah saçları, onun al yanaklarının güzelliğini gizleyen bir örtüdür. Bu siyah saçlar âşığı kendisine meftun eder, zincire benzeyen örgüleri ise âşığın gönlünü kendine bağlar. Aşağıdaki beyitlerde kullanılan “ruh-ı âl, ten-i pür-hûn” ifadeleri Hz. Hüseyin’in şehâdetini, “kara şal, zülf-i siyeh” ifadeleri onun şehâdeti dolayısıyla yas tutanların giydikleri siyah matem elbisesini, “bend etmek, ağlâl” ifadeleri de anma törenlerindeki ritüelleri hatırlatmaktadır:

Sardı ten-i pür-hûna yine bir kara şâl
Zülf-i siyeh altında ruh-ı âli Hüseynüñ (6/2)

Sevdâ-yı ser-i zülf-i siyâh ile ben ey dil
Geysen yaraşur egnüme bir şâl Hüseynüñ (5/3)

Tağlara düşerdi dil-i divâne mukarrer
Bend itmese ger zülfinüñ ağlâli Hüseynüñ (9/4)

Gamze kelimesi ile Hz. Hüseyin’in şehâdeti arasında ilgi kurulmuştur. Sevgilinin yan bakışı öldürücüdür ve âşık onun ciğeri delip geçen kılıcına susamışken O, âşığı yan bakışıyla öldürmektedir. Bu bağlamda Hz. Hüseyin ve yanındakilerin susuz bırakılması da beyitlerde hatırlatılmıştır:

Şemşîr-i ciğer-düzına dil teşne geçerken
Öldürdi beni gamze-i kattâli Hüseynüñ (4/2)

Dil-teşne niçe ehl-i dili deşt-i belâda
Öldürdi susuz gamze-i kattâli Hüseynüñ (10/3)⁷

Söz konusu şiirlerde sevgili ile ilgili unsurlardan en çok yanak kullanılmıştır. Yanak söz konusu olduğunda “âl” kelimesi ile tevriyeli olarak bir taraftan sevgilinin yanağının rengine gönderme yapılırken bir yandan da Hz. Hüseyin’in şehâdeti hatırlatılmaktadır:

Aldı beni gül ruhlarının âli Hüseynüñ
Oldum soyunup baş açık abdâli Hüseynüñ (3/1)

Yâ Rab dilerem zülf ü ruhın tâze vü ter tut
Geçsün dem-i ‘işretle meh ü sâli Hüseynüñ (4/6)

Her çeşmi siyâhuñ gözine gönline girdi
Pür-fitne güzeldür ruhunuñ hâli Hüseynüñ (13/4)⁸

Sevgilinin güzellik unsurlarından benin de şiirlerde kullanıldığı görülmektedir. Sevgilinin yanağındaki ben, âşğın tenine, laleye benzer bir dağ yakmıştır; âşık da bundan sonra halkın kendisini ayıplamasını önemsememektedir. Aşağıdaki beyitte yer alan kelimeler tasavvufi terminoloji açısından değerlendirildiğinde ise anlam farklı bir düzleme kaymaktadır. Buna göre Hz. Hüseyin’in takipçisi olan dervişler, onun aşkıyla melâmet yoluna girmişler, onun aşkı uğruna vücutlarına dağlar yakıp, tenlerini kesmişlerdir:

Çâk olsa [tenüm] dest-i melâmetle ‘aceb mi
Dâğ urdı aña lâle-sıfat hâli Hüseynüñ (4/3)

San lâle-i terdür o ruh-ı âli Hüseynüñ
Dâğ-ı siyeh olmuşdur aña hâli Hüseynüñ (7/1)

Sevgilinin hattı, beniyle birlikte anılmıştır. Onlar sevgilinin askerleridir. Bu askerler sayesinde sevgili, âşğın ten ülkesini yağmalayıp, gönül dünyasına hükmeder:

Ten kişverini gâret idüp leşker-i âşûb
Dil mülkine hükm itdi hat u hâli Hüseynüñ (10/4)

Sevgilinin ağzı, rengi, şekli ve küçüklüğü dolayısıyla gonca ile ilişkilendirilmiştir. Onun yanağıyla ağzı o kadar güzeldir ki onların güzelliği goncanın ve gülün güzelliğini unutturmuştur:

Revnak komadı gonçede vü gülde İlâhî
‘Âlemde dehânıyla ruh-ı âli Hüseynüñ (11/5)

Sevgilinin dudağı, rengi, susuzları suya kandırması, aşk yolunda ölenlere canlar bağışlaması gibi özellikleriyle söz konusu edilmiştir. Bu anlatımda Hz. Hüseyin'in ve taraftarlarının Kerbelâ'da susuz bırakılmasına gönderme yapılmıştır:

La'li ki letâfetde olupdur bir içim su
Dil-teşneler olsa n'ola meyyâli Hüseynüñ (8/3)

Tâbî ne 'aceb cân vire ger mürde-i 'ışka
Ol la'l-i Mesihâ ile akvâli Hüseynüñ (12/6)

Divan şiirinde sıkça görüldüğü üzere sevgilinin bulunduğu mekân da şiirlerde söz konusu edilmiştir. Bu mekân, aşağıdaki beyitlerin ilkinde belirsiz bir "kûy" iken ikincisinde Hacı Bektaş Ocağı'dır. Âşık, aşkını ispat edebilmek için sevgilisinin kapısında yıllarca bekler, onun bastığı topraklara kanlı gözyaşları saçar:

Dilden ko ciger kanı dilâ dîdeye gelsün
Saç kûyına vardukça dem-i âli Hüseynüñ (12/5)

Sarf eyledüm evkâtümi Bektaş Ocağında
Geydüm niçe yıl 'ışkına bir şalı Hüseynüñ (2/2)

Divan şairlerinin tasarladığı sevgili tipi sadece güzel değildir, aynı zamanda rakip ile yakınlık kurup âşığına cevri ü cefâ eder. Buna uygun olarak kimi beyitlerde Hz. Hüseyin, âşığına sürekli naz edip onu ihmal eden sevgilinin karşılığı olarak kullanılmıştır:

Bilsem kimedür nâz ile ikbâli Hüseynüñ
Gâlib katı bizden hele ihmâli Hüseynüñ (11/1)

Her 'ahde vefâ eyleyüp itmezdi cefâlar
'İlmîye eger olmasa ihmâli Hüseynüñ (7/5)

Gam çekmez idüm olsa yaşum nehr-i firâvân
Meyl itmese gayra dil-i meyyâli Hüseynüñ (4/5)

Divan şiirindeki sevgili tipi, âşığa cevri ü cefâ etmesinin yanında vefasızlığıyla da bilinir. Ancak Hz. Hüseyin'in sevgilinin karşılığı olarak takdim edildiği aşağıdaki beyitlerde vefâlı bir sevgili imajı çizilmiştir. Buna göre o, öldükten sonra bile şefâatiyle kapısında kul köle olan âşıkların yanındadır:

Ahbâba cefâ itme şehâ nâmuña düşmez
Ashâba vefâ kılmağ idi hâli Hüseynüñ (8/4)
İtmezmiş ölince didiler bendesin âzâd
Husrev ışığında kulu olmalı Hüseynüñ (3/5)

Fena Tekkesinin Abdâlı: Âşık

Şiirlerde, sevgiliden başka âşıkla ilgili söylemlere de yer verilmiştir. Bu bağlamda âşıklığın temel şartı olarak sevgiliye mutlak teslimiyet ve onun uğrunda türlü sıkıntılara katlanmak gösterilmiştir. Hemen hemen bütün şairler, “şâlını giymek”, “abdâlı olmak”, “ayağının tozu olmak” gibi söylemlerle Hz. Hüseyin’in takipçisi olmanın, onun yolundan gitmenin gerekliliğini anlatan beyitlerle şiirlerine başlamışlar ve bu düşüncelerini birden fazla beyitte dile getirmişlerdir:

‘İşkında geyüp egnüme bir şâlı Hüseynüñ
Oldum bu fenâ tekyede abdâlı Hüseynüñ (1/1)⁹

Abdâl, yalın ayak başı açık şekilde diyâr diyâr gezen, bıyık, saç ve kaşlarını usturayla tıraş eden, Şiiliğe ait kimi unsurlar taşıyan dervişlere denilmektedir (Pala, 2000: 12). Şiirlerde de abdâl kavramı, baş açık ve serseri dolaşan, aşk ile kendinden geçmiş, âlemdeki her şeyden vazgeçip bir mürşide bağlanmış derviş anlamlarında kullanılmıştır:

‘İşk âteşine yandı yine cübbe vü destâr
Olsam yiridür baş açık abdâlı Hüseynüñ (4/4)¹⁰

Sevgilinin (Hz. Hüseyin) adını duyup da ona meyletmeyen kişinin âşıklık iddiasında bulunması mümkün değildir:

‘Âşıklığ ile ol kişi da ‘vî mi ider kim
Adın işidüp olmaya meyyâli Hüseynüñ (9/2)

Ancak âşıklık iddiası gütmenin tek şartı sevgiliye ilgi duymak, onu sevmek değildir. Bunlardan başka, kişinin önce sevgilinin türlü eziyetlerine sonra da raki-be katlanması gerekmektedir. Ancak bu şekilde sevgilinin ilgisini kazanabilecektir. Âşıklıkla ilgili bu şartlar, âl-i abâyı sevmek, Yezid’den nefret etmek gibi Hz. Hüseyin’le ilgili terminoloji üzerinden dile getirilmiştir:

Evlâda muhibb ol yüri buğz eyle Yezide
Maşerde mu’inün ola tâ âli Hüseynüñ (1/5)

Ancak bu şartları yerine getirebilen kişiler aşk yoluna girmeye hak kazanacak, âşıklığın sembollerini üzerlerinde taşıyabileceklerdir. Fakat gerçek âşık olabilmek için bunlar da yeterli değildir, kişinin aşkını hem dilde hem de gönülde yaşatması, aşk yolunda canından vazgeçebilmesi gerekmektedir. Aşağıdaki ikinci beyitte şair, aşkın bu hâlini anlatabilmek için Hz. Hüseyin’in şehâdetine gönderme yapmıştır:

Evlâda muhibbüz severüz âl-i ‘abâyı
‘İşkında geyerek yaraşur şâlı Hüseynüñ (3/2)

Başuñ reh-i ‘ışkında virtüp hürr şehîd ol
Olduñsa dil ü cân ile meyyâli Hüseynüñ (1/4)

Sevgili için bütün bu zorluklara katlanan âşık, bu sıkıntılardan dolayı asla sevgiliye karşı olumsuz hisler beslememeli, hatta tam tersine sevgilinin mutluluğunu her şeyden üstün tutarak onun için her şeyin en iyisini talep edebilmelidir:

Olsun gicesi Kadr ü Berât gündüzi bayram
Geçsün bu sürûr ile meh ü sâli Hüseynüñ (10/5)

Yâ Rab dilerem zülf ü ruhın tâze vü ter tut
Geçsün dem-i ‘ışretle meh ü sâli Hüseynüñ (4/6)

Deşt-i Belâda Bir Yezid: Rakip

Sevgili ve âşıktan başka aşkın diğer bir kahramanı da rakiptir. Gazellerde rakibin aşk ilişkisi içerisindeki durumu ve konumu Yezid üzerinden aktarılmıştır. Sevgilinin hiçbir sıkıntısına katlanmadığı ve onun yolunda canından vazgeçemediği hâlde sevgilinin aşkı talep edenler Yezid’le özdeşleştirilmiştir:

‘Âlemde Yezîd olsun o kim deşt-i belâda
Cân virmez ise olmağa pâ-mâli Hüseynüñ (7/4)

‘Âlemde Yezîd olsun o kim olmaya hergiz
Cân u dil ile ‘âşık-ı pâ-mâli Hüseynüñ (11/2)

Sonuç

Hz. Hüseyin’in Kerbela’da şehit edilmesi, farklı edebî geleneklerde dolayısıyla da divan edebiyatında sıkça ele alınan konulardan birisi olmuştur. Bu konuda müstakil eserlerin yanında çeşitli türlerdeki eserlerin içinde yer alan manzum/mensur metinler meydana getirilmiştir. Bunlar, farklı şekil özelliklerine sahip metinler olsalar da konunun ele alınış yöntemi bakımından çoğunlukla birbirlerine benzemektedirler. Olayın tarihsel gelişiminin aktarılmasının yanında Hz. Hüseyin’in şehit edilmesiyle ve Yezid’le ilgili duyguların dile getirilmesi, bu yöntemin ana hatlarını oluşturur. Ancak Kerbelâ Hadisesi ile ilgili figürler, çalışmamıza konu olan şiirlerde tarihsel bağlamın dışında, mersiye konusu olmaktan çıkarak tamamen farklı bir düzlemde ele alınmıştır. Şiirlerde geçen Hüseyin, aslında mahbubun adıdır. Şairler, onunla ilgili hislerini aktarmak için Kerbela Hadisesi’nden faydalanmışlardır. Divan şiirinin aşk anlayışı içerisinde Hz. Hüseyin, sevgilinin; onun takipçileri, âşığın; Yezid ise rakibin karşılığı durumundadır. Olayın meydana gelişine ilgili belli başlı hususiyetler de (Hz. Hüseyin ve taraftarlarının susuz bırakılmaları, Hz. Hüseyin’in başının kesilerek şehit edilmesi...) aşkın çeşitli hallerini anlatmak için kullanılmıştır.

Hız. Hüseyin, divan şiirindeki sevgili tipine uygun olarak, hem yaratılışı, huyu, ahlakı bakımından hem de “saç, göz, gamze, yanak, ben, hat, ağız, dudak” gibi fizikî güzellik unsurları bakımından en üstün sıfatlarla vasıflandırılmıştır. Ancak anılan güzellik unsurlarının bütün bedenle değil sadece vücudun baş kısmıyla sınırlı olması göze çarpan bir farklılıktır. Bir diğer farklılık ise sevgili-âşık ilişkisiyle ilgilidir. Sevgili, divan şairlerinin sevgili kurgusundan farklı olarak âşığına karşı vefâlıdır. Bu durum, Hız. Hüseyin’e kutsiyet atfedilmesiyle ilgili olmalıdır. Bu vefâlı sevgilinin bir taraftan da âşığına cevri ü cefâ etmesi ona yüklenen bu algılayışı değiştirmez. Çünkü cevri ü cefa, sevgiliden çok âşığı ilgilendiren bir durumdur. Sevgiliye lâıyk olabilmesi için âşık bütün bu sıkıntıları aşmak zorundadır. Ancak bu şekilde gerçek âşık olabilecek ve sevgilinin ilgisine (Hız. Hüseyin’in şefaatine) ulaşabilecektir. Aşkın diğer bir unsuru olan rakibe ise şiirlerde çok az yer verilmiştir. Buradaki rakip, Kerbelâ Hadisesi’nin aktörlerinden olan Yezid’in şahsında divan şiirinin alışılmış kalıplarıyla tasvir edilmiştir.

Hız. Hüseyin merkezinde Kerbelâ Hadisesi’nin bu şekilde ele alınması orijinal bir kullanımdır.

Sonnotlar

- ¹ Bu değişim hemen bütün maktelerde görülen bir durumdur. Bu tür eserlerde ilk başlarda önemli kişilerin öldürülmesini görenler veya görenlerden işitenler vasıtasıyla gerçekçi bilgiler verilirken sonraki dönemlerde râvî zincirinin ve incelenen başka kaynakların zikredilmesine rağmen tarihi gerçeklere uymayan dini-efsanevî unsurların da yer aldığı, konunun çok zaman duygulu ve destanî bir üslûpla işlendiği görülür (Güngör, 2003: 455).
- ² Maktel-i Hüseyin yazma geleneği Arap edebiyatında ortaya çıkmıştır ve Araplar bu eserlere genellikle “Maktelü’l-Hüseyin” ismini vermişlerdir. Daha sonra İran ve Türk edebiyatlarına da geçmiş olan “Maktel-i Hüseyin”lerin Türk edebiyatında bilinen ilk temsilcisi Yüsun-ı Meddâh’dır. Daha sonra Yahyâ b. Bahşi’nin *Maktel-i Hüseyin*’i; Lâmiî’nin *Kitâb-ı Âl-i Resûl*’ü; Hacı Nüreddin Efendi’nin *Vak’a-i Kerbelâ*’sı, Gelibolulu Câmi-i Rûmî’nin *Sa’âdetnâme*’si, Âşık Çelebi’nin *Maktel-i Hüseyin*’i gelmektedir. Makteller arasında 225’ten fazla yazma nüshaya sahip olmasıyla en sevileni olarak değerlendirilen eser Fuzûlî’nin *Hadikatü’s-Sü’edâ*’sıdır (Fuzûlî, 1987). Türk edebiyatında Kerbelâ Hadisesi’ni anlatan başka eserler de vardır: Edhem Efendi, *Vak’a-i Kerbelâ*; Sâfi, *Kerbelânâme*; Halis Efendi, *Vak’a-i Kerbelâ*; İbnürreşad Ali Ferruh, *Kerbelâ* vb. (Türk Edebiyatında Kerbelâ ve bu konudaki eserlerin isimleri için bkz. Arslan ve Erdoğan, 2009: 50-52; Yıldırım, 2007: 4-5).
- ³ Bu mersiyeler, şekil ve içerik bakımından genel olarak mersiye türündeki diğer eserlere benzemektedir. Ancak hadisenin üzerinden yüzyıllar geçmiş olmasına rağmen hâlâ işlenen bir konu olması, farklı milletlerden çok sayıda şairin eserine konu olması, feleğin değil Yezid’in suçlanması, dua bölümünde Hız. Hüseyin’den şefaât istenmesiyle diğer mersiyelerden ayrılırlar (Çağlayan, 1997: 3-4). Son zamanlarda yapılmış olan Uluslararası Kerbelâ Sempozyumu’nda (Yıldız, 2010) Kerbelâ Hadisesi’nin dini, tarihi ve edebî yönü irdelenmiş, Dr. Mehmet Arslan ve Mehtap Erdoğan tarafından hazırlanmış olan “Kerbelâ Mersiyeleri” adlı çalışmayla da (Arslan ve Erdoğan, 2009) konu derinlemesine incelenmiş ve çok sayıda metin ortaya konulmuştur.

⁴ İçerisinde 251 şaire ait 1429 şiirin bulunduğu mecmuanın tespit edebildiğimiz iki nüshası bulunmaktadır. Bunlardan biri Bursa (İnebey) Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi 2276 numarada “*Mecmû’atü’l-Letâ’if ve Sandûkatü’l-Ma’ârif*” adıyla kayıtlıdır. Siyah meşin mukavva ciltli, kapak içleri ebru kâğıt kaplı nüsha, 217 varaktan oluşmaktadır ve 1251 şiir içermektedir. 250x160, 180x90 mm ölçülerdeki eserde aharlı, suyollu kâğıt kullanılmıştır ve her sayfada 19 satır bulunmaktadır. Nüshanın istinsah tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte mecmuaya şiirleri alınan şairler için kullanılan ölüm kayıtlarından ve eserin başındaki kimi kayıtlarda bulunan tarihlerden yola çıkarak 1575-1595 yılları arasında yazılmış olabileceğini tahmin ediyoruz.

Mecmuanın diğer nüshası İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’nde T 739 numaraya, “*Mecmû’a-i Nezâ’ir*” adıyla kayıtlıdır. Talik hatla yazılmış 280x200, 220x120 ölçülerindeki meşin ciltli nüsha, 17 satırlık 250 yapraktan oluşmaktadır. Diğer nüshadan daha geç bir dönemde istinsah edildiği anlaşılan nüshada 1360 şiir bulunmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Atik Gürbüz, 2011).

⁵ Buradaki numaralardan ilki, çalışmamızın sonunda metinleri verilen şiirlerin ve ikincisi ise beyitlerin sıra numaralarını göstermektedir.

⁶ Benzer beyitler için bkz. 2/4, 5/2, 12/4

⁷ Benzer beyitler için bkz. 2/5, 5/4, 6/4, 9/1, 13/5

⁸ Benzer beyitler için bkz. 4/1, 5/1, 7/1, 8/1, 8/2, 9/1, 10/6, 11/5, 12/3, 13/3

⁹ Benzer beyitler için bkz. 1/2, 1/7, 2/1, 2/2, 2/6, 2/7, 3/1, 3/2, 4/4, 4/7, 5/3, 6/1, 6/3, 8/5, 8/6, 9/2, 9/5, 10/1, 11/4, 12/1

¹⁰ Benzer beyitler için bkz. 3/1, 5/5, 6/3, 7/2, 8/5, 9/3, 10/1, 11/3, 12/2, 13/1

¹¹ “Allah için bir şey.” (Dilencilerin dilenirken kullandıkları bir söz.)

Kaynakça

- AKSU, Ali. (2010). “Kerbela Literatürü”, Çeşitli Yönleriyle Kerbelâ (Tarih Bilimleri), C. I, s. 341-376. Sivas: Asitan Yayıncılık.
- ARSLAN, Mehmet ve ERDOĞAN, Mehtap. (2009). Kerbelâ Mersiyeleri. Ankara: Grafiker Yayınları.
- ATİK GÜRBÜZ, İncinur. (2011). Mecmû’a-i Letâ’if, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AZİZOVA, Elnure. (2001). Kerbelâ Vak’ası. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BOZAN, Metin. (2010). “Şii-İmamî Kaynaklarda Kerbelâ’nın Menkabevî Anlatımı”, Çeşitli Yönleriyle Kerbelâ (Tarih Bilimleri), C. I, s. 477-492. Sivas: Asitan Yayıncılık.
- ÇAĞLAYAN, Bünyamin. (1997). Kerbelâ Mersiyeleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÜNGÖR, Şeyma. (2003). “Maktel”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 27, s. 455. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- FIĞLALI, Ethem Ruhi. (1998). “Hüseyn”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 18, s. 518-521. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

- Fuzûlî. (1987). Hadikatü's-Sü'edâ. haz: Şeyma Güngör. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- KÖKSAL, Mustafa Âsım. (1979). İslam Tarihi: Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası. İstanbul: Köksal Yayınları.
- ONAT, Hasan. (1993). Emeviler Devri Şii Hareketleri ve Günümüz Şiiliği. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- ÖZÇELİK, Kenan. (2008). Yûsuf-ı Meddâh ve Maktel-i Hüseyin (İnceleme, Metin-Sözlük). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZÇELİK, Kenan. "Türk Edebiyatında Yazılmış İlk Maktel-i Hüseyin Kimin Eseridir?", Çeşitli Yönleriyle Kerbelâ (Tarih Bilimleri), C. II, s. 7-15. Sivas: Asitan Yayıncılık.
- PALA, İskender. (2000). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- YILDIRIM, Tahsin. (2007). Hikâyet-i Hüseyin, Molla Ali b. İbrahim (Giriş-Gramer Özellikleri-Metin- Dizin- Tıpkıbasım). Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- YILDIZ, Alim. edt. (2010). Uluslararası Kerbelâ Sempozyumu. 20-22 Mayıs, Sivas. Bildiri metinleri için: <http://www.cumhuriyet.edu.tr/userfiles/Kerbela1.cilt.pdf>, <http://www.cumhuriyet.edu.tr/userfiles/Kerbela3.cilt.pdf> (E.T. 26.07.2011)

Ekler

Mecmuada Yer Alan Şiirler:

[*mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün*]

1 Sâni Beg

1 'Işkında geyüp egnüme bir şâli Hüseynüñ
Oldum bu fenâ tekyede abdâli Hüseynüñ

2 'Âşûre-i hecrinde çizindüm 'Alevivâr
Saçdum yire 'ışkında dem-i âli Hüseynüñ

3 Ahbâba o meh-pâre niçün kîneler eyler
Ashâba ri'âyet idi ef'âli Hüseynüñ

4 Başuñ reh-i 'ışkında virüp hürr şehid ol
Olduñsa dil ü cân ile meyyâli Hüseynüñ

5 Evlâda muhibb ol yüri buğz eyle Yezide
Mahşerde mu'inün ola tâ âli Hüseynüñ

6 Ahlâk-ı Hasen sâhibi dünyâda güzel çok
Sezmem ola bu hüsn ile emsâli Hüseynüñ

7 Sâni reh-i 'ışkında ışıklar gibi hâk ol
Olduñsa eger 'âşık-ı pâ-mâli Hüseynüñ

2 Ve lehu

1 Cân u dil olup 'âşık-ı pâ-mâli Hüseynüñ
Kûyından ebed olmadılar hâli Hüseynüñ

2 Sarf eyledüm evkâtümi Bektaş Ocağında
Geydüm niçe yıl 'ışkına bir şâli Hüseynüñ

3 Şey' li'llâh¹¹ için kûyına 'azm itdi dil ü cân
Deryûzeye çıkdı yine abdâli Hüseynüñ

4 Hulk-ı Hasen ü hûy-ı Hüseyniye muvâfık
Ol haslet-i nîkû ile ef'âli Hüseynüñ

5 Döndüm reh-i 'ışkında bugün hürr şehîde
Öldürdi beni gamze-i kattâli Hüseynüñ

6 Üftâde-i hâk-i derin ekser gözedürmiş
Biz de varup üftâdesi olmalı Hüseynüñ

7 Sevmiş gibi Sâni ne 'aceb vasf ider anı
Bî-çâre de olmuş gibi meyyâli Hüseynüñ

3 Yeñiçeri Husrev Çelebi Dîvâne

1 Aldı beni gül ruhlarınıñ âli Hüseynüñ
Oldum soyunup baş açık abdâli Hüseynüñ

2 Evlâda muhibbüz severüz âli 'abâyı
'İşkında geyersek yaraşur şâli Hüseynüñ

3 Gûyâ bir içüm sudur anuñ cism-i latîfi
Dil-teşneler olsa n'ola meyyâli Hüseynüñ

4 Sîretde 'Alî hüsni Hasan hulki Muhammed
Olsam n'ola ben 'âşık-ı pâ-mâli Hüseynüñ

5 İtmezmiş ölince didiler bendesin âzâd
Husrev işiginde kuli olmalı Hüseynüñ

4 ‘Ulvi-i Dânişmend

1 Diller alur âl ile ruh-ı âli Hüseynüñ
‘Uşşâka görüñ eyledügi âli Hüseynüñ

2 Şemşîr-i ciger-dûzına dil teşne geçerken
Öldürdi beni gamze-i kattâli Hüseynüñ

3 Çâk olsa [tenüm] dest-i melâmetle ‘aceb mi
Dâğ urdı aña lâle-sıfat hâli Hüseynüñ

4 ‘İşk âteşine yandı yine cübbe vü destâr
Olsam yiridür baş açık abdâli Hüseynüñ

5 Gam çekmez idüm olsa yaşum nehr-i firâvân
Meyl itmese gayra dil-i meyyâli Hüseynüñ

6 Yâ Rab dilerem zülf ü ruhın tâze vü ter tut
Geçsün dem-i ‘işretle meh ü sâli Hüseynüñ

7 ‘Ulvînüñ eli pâye-i maksûda irişmez
Olsa niçe yıl ‘âşık-ı pâ-mâli Hüseynüñ

5 Emîrî-i Dânişmend

1 Lâle gibi yandurdu ruh-ı âli Hüseynüñ
Dâğ urmadadur sîneme her hâli Hüseynüñ

2 Meclisde anuñ olmaduk esrârına vâkıf
Hayrân kodı keyfiyyet-i ahvâli Hüseynüñ

3 Sevdâ-yı ser-i zülf-i siyâh ile ben ey dil
Geysen yaraşur egnüme bir şâli Hüseynüñ

4 Gönlüm göricek anı benüm itdi şehâdet
Öldürse gerek gamze-i kattâli Hüseynüñ

5 Var ise yine mâh-ı Muharremdür Emîrî
Yanup yakılır turmadan abdâli Hüseynüñ

6 Celiliyyü'l-Kâzî

1 Döküp yolına yine dem-i âli Hüseynüñ
Geydüm reh-i 'ışkında siyeh şâli Hüseynüñ

2 Sardı ten-i pür-hûna yine bir kara şâli
Zülf-i siyeh altında ruh-ı âli Hüseynüñ

3 Sînemde çerâğî elif üstindeki dâğum
Ey dil yine oldum bugün abdâli Hüseynüñ

4 Dil-teşnelere hanceri bir âb-ı revândur
İçürse n'ola gamze-i kattâli Hüseynüñ

5 Cân murgını almağa Celilî iki çeşmi
Şâhînlerе döndi ki açâ bâli Hüseynüñ

7 'İlmî-i Dânişmend

1 San lâle-i terdür o ruh-ı âli Hüseynüñ
Dâğ-ı siyeh olmışdur aña hâli Hüseynüñ

2 Siretde 'Alî hulkı Hasan hüsn ile Yûsuf
Ashâb-ı dil olsa n'ola abdâli Hüseynüñ

3 Gitdi bil aña nakd-i dili ger düşürürseñ
Bir âb-ı revândur dil-i meyyâli Hüseynüñ

4 'Âlemde Yezîd olsun o kim deşt-i belâda
Cân virmez ise olmağa pâ-mâli Hüseynüñ

5 Her 'ahde vefâ eyleyüp itmezdi cefâlar
'İlmîye eger olmasa ihmâli Hüseynüñ

8 [Muhtârî]

1 Hatt ile şeref buldı ruh-ı âli Hüseynüñ
Artarsa n'ola 'izzet ü ikbâli Hüseynüñ

2 Bir saçma karanfûl gibidür kim suya konmuş
Âyînede 'aks-i ruh-ı pür-hâli Hüseynüñ

3 La'li ki letâfetde olupdur bir içim su
Dil-teşnelere olsa n'ola meyyâli Hüseynüñ

4 Ahbâba cefâ itme şehâ nâmuña düşmez
Ashâba vefâ kılmağ idi hâli Hüseynüñ

5 Zeyn eyle ser-â-pâ tenüni dâğ u elifle
Ol yalñ ayak baş açık abdâli Hüseynüñ

6 Muhtârî düşüp sâye gibi pâyna her gün
Olsam yiridür 'âşık-ı pâ-mâli Hüseynüñ

9 [Vâlî]

1 Va'llâh niçe zîbâ o ruh-ı âli Hüseynüñ
Öldürdi beni gamze-i kattâli Hüseynüñ

2 'Âşıklığ ile ol kişi da'vî mi ider kim
Adın işidüp olmaya meyyâli Hüseynüñ

3 Dâğ u elif ü na'l ile zeyn eyledi kendin
Oldı dil-i sevdâ-zede abdâli Hüseynüñ

4 Tağlara düşerdi dil-i divâne mukarrer
Bend itmese ger zülfinüñ ağıllı Hüseynüñ

5 Pâyına yüz urduğunu gördi didi yârân
Vâlî yine olmuş gibi pâ-mâli Hüseynüñ

10 [Ânî]

1 Oldum göricek baş açık abdâli Hüseynüñ
Yaşum gibi üftâde vü pâ-mâli Hüseynüñ

2 Sâkî ne güzel meşreb olur bâde-i nâbı
Kendüye akıtdı dil-i meyyâli Hüseynüñ

3 Dil-teşne niçe ehl-i dili deşt-i belâda
Öldürdi susuz gamze-i kattâli Hüseynüñ

4 Ten kişverini gâret idüp leşker-i âşûb
Dil mülkine hükm itdi hat u hâli Hüseynüñ

5 Olsun gicesi Kadr ü Berât gündüzi bayram
Geçsün bu sürûr ile meh ü sâli Hüseynüñ

6 Hakdan dilerem tâze vü rengîn ola Ânî
Solmaya cihân içre ruh-ı âli Hüseynüñ

11 [İlâhî]

1 Bilem kimedür nâz ile ikbâli Hüseynüñ
Gâlib katı bizden hele ihmâli Hüseynüñ

2 ‘Âlemde Yezîd olsun o kim olmaya hergiz
Cân u dil ile ‘âşık-ı pâ-mâli Hüseynüñ

3 Dâğ urdı felek sînesine mihr ile mehden
Oldı yine ser-geşte bir abdâli Hüseynüñ

4 Nâz ile ‘aceb yüzümi basa gelür ise
Oldum yolına cân ile pâ-mâli Hüseynüñ

5 Revnak komadı gonçede vü gülde İlâhî
‘Âlemde dehâniyla ruh-ı âli Hüseynüñ

12 [Tâbî]

1 Pâyına akıtdum dil-i meyyâli Hüseynüñ
Sular gibi oldum yine pâ-mâli Hüseynüñ

2 ‘İşkında ten-i zârı dilâ odlara yakdum
Bu tekye-i gamda olup abdâli Hüseynüñ

3 Dil lâle-sıfat reşk-i ruhı birle tutışdı
Dâğ urdı kara bağruma şol hâli Hüseynüñ

4 Hüsn ile dilâ çok bulunur dil-ber-i mümtâz
Ahlâk-ı Hasen birle yoğ emsâli Hüseynüñ

5 Dilden ko ciğer kamı dilâ dîdeye gelsün
Saç kûyına vardukça dem-i âli Hüseynüñ

6 Tâbî ne ‘aceb cân vire ger mürde-i ‘ışka
Ol la’l-i Mesihâ ile akvâli Hüseynüñ

13 Hâtemî Beg

1 Abdâl-ı dil oldu yine meyyâli Hüseynüñ
La'net aña kim olmaya abdâli Hüseynüñ

2 Mümtâz u ser-âmed şeh-i hûbân-ı zamândur
Her tâcver olsa n'ola pâ-mâli Hüseynüñ

3 Gülzâr-ı letâfetde açılmış gül-i terdür
Bu çihre-i zîbâda ruh-ı âli Hüseynüñ

4 Her çeşmi siyâhuñ gözine gönline girdi
Pür-fitne güzeldür ruhınuñ hâli Hüseynüñ

5 Bi'llâhi nice Hâtemî cân virmeye aña
'Âşık-küş imiş gamze-i kattâli Hüseynüñ